

دائرة مخصوصه

درسعادته باب عالی جو ارندہ

محل اداره :

# مشرط القیم

اخطار :

مسکمزہ موافق آثار جدیدہ مع المنوینہ  
قبول اور انور

درجہ ایدہ بن آثار اعادہ اور انور

دیر، فلسفہ، علوم، حقوق، ادبیات، سیاسیات، وبالخاصہ کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و شئون اسلام و دین بحث ایدر و ہفتہ ذہ بر نشر انور۔

آبونہ بدلی

سنہ لکی

التي آیلنی

|                     |    |    |       |
|---------------------|----|----|-------|
| ممالک عثمانیہ ایچون | ۸۰ | ۴۰ | غروش  |
| روسیہ               | ۶۰ | ۳۰ | روبلہ |
| سائر ممالک اجنبیہ   | ۱۷ | ۹  | فرانق |

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

درسعادته نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قیرلہ دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی  
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۸۴

۴ ربیع الآخر ۳۲۸ پنجشنبہ ۱ نیشان ۳۲۶

دردنجی جلد

## مسلمانان قدیم فردک حاکمیتی ایله جماعتک حاکمیتی

پکن نسخه دن مابعد

وقتا که دائرة فتوح توسع ایدرک مسلمانانک پک اوزاقلرده کی مملکتلره قدر یاییلدی ؛ وقتا که احکام شریعتک حافظلری ، راویلری ارضک مختلف نقطلرینه داغیلدی ؛ برطرفدن لوازم مدنی و اجتماعی نک آرتمسی ، دیگر طرفدن معاملاتک تشعیله عربک غیری اولان اقوامک اسلامه دخولی یوزندن شئون و حادثاتک تجدید ایلمسی کی اسباب دائرة قضایی طبیعتیه توسیع ایتدیکی ایچون احکام شریعتک تشعته اوغرامسندن ، هر کسک قضا و افتایه قالدیشمسکی کی بر اختلال شرعی نک ظهورندن قورقوله رق ایکی مهم ایشه احتیاج کورلدی که برنجیسی شریعتک کتابلره یازلق صورتیه ضبط و تدوینندن ؛ ایکنجیسی احکام معاملاتده تحدت ایدن مسائلی قوانین شرعه تطبیق ایدد بیلیمک ایچون اصول شریعتک تفریعنه خادم بر طاقم قواعد وضعندن عبارت ایدی .

ظنمه کوره بو ایکی امر مهمه اولان احتیاجی هر کسندن اول حس ایدن خلیفه عادل عمر بن عبدالعزیز اولمشدر که برنجی احتیاجی برطرف ایتک ایچون کبار تابعیندن قرن اول هجرتک صوکلرنده کبار تابعیندن زهرییه حدیثی دفترلره یازدرق مملکتلره داغیتق امرینی ویرمش ، زهرییه ده بواصری انفاذ ایتشدر . نته کیم وقعه هر کسک معلومیدر . ایکنجی احتیاجه کلنجه ، خلیفه اموی بونک ده فرقه وارمش ایسه ده تأمین کنیدیسندن صوکره کلن ائمه مجتهدینه قالمشدر . اوت ، امام مالک بن انس اویله روایت ایدیور که عمر بن عبدالعزیز « انسانلر آره سنده نه قدر فجور حادث اولورسه او قدر مسائل قضا تحدت ایدر . » دیر ایمش .

بو مهمه بی عمر بن عبدالعزیز ادراک ایتش اولدینی کی مالک ، شافعی ، ابو حنیفه ، احمد بن حنبل ایله داود ظاهری کی زمان حاضرده هیچ اربابی قالدیان دیگر بر طاقم مذاهبک اماملری ، کذلک زید بن علی ، جعفر صادق کی مذهبلی حالا پایدار اولان ائمه شیعه ده ایشی اکلاقلری ایچون سنت رسولک دفترلره ، کتابلرده ضبط و تدوینیه اکتفا ایتیه رک بیان و تفصیل ، تفریع و ترتیب اولان احتیاج قطعی کی کوردیلر ؛ کتاب و سند کی اصول شریعتیه نظر اعمان ایله باقرق اورادن بر طاقم احکام چیقاردیلر ؛ صوکره مذهبلی نک ، اصولنه اجتهدلرینک قواعدینه کوره او احکامی توسیع ، ترتیب ، تدوین ایلدیلر که اصول کتابلرنده مصرح اولان بو مباحثی هر یکز بندن اینی بیلدیکنکز ایچون ایضاحات ویرمه یه قالدیشما یورم . بو صورتله قوانین شرعی اجتهدلرینک ، سعلیلرینک مساعد اولدینی مرتبه ده ضبط ایتدیلر . بناءً علیه هر مذهبک کتابی اربابنک بو کونه قدر دستور اتخاذ ایلدیکی بر شریعت اولدی .

بز بو بویوک اماملرک ادا ایتش اولدقلری خدمت جلیله بی اوزون اوزادی یه ثنا ایده جک دکلر . ذاتاً بونلرک ملته ، شریعتیه ایتدکلری خدمتک عظمتنه مقیاس اوله رق یالکنز شونی سویلامک کافیدر که : افتا و قضا مرتبه بلندی علم دینه ، سنت رسوله و قوفی ادعا

و تعرضه اوغرامیه رق صحت و متانتی محافظه ایتدکجه اورتیه آتیلان سوزلر هب افسانه در ، سفسطه دن بشقه برماهیت احراز ایده مزلر .  
ینه او دیور :

« الله » تعالی شانه « ایله مادون الوهیتلر آره سنده موجود مناسباته کلنجه ؛ بونلری اونک قیزلری زعم ایدیورلردی . فضله اوله رق بومادون ، الوهیتلر « جناب » اللهک تحت امرنده ایدیلر . بوالوهیتلر حکم سوررلردی ، فقط حکمداری طرفندن کنیدیسنه اقتدار ویریلن والی ولایت کی حکم سوررلردی و انسانلر ایله الله « تعالی » آره سنده واسطه تشکیل ایدرلردی .  
« مادون الوهیتلر » دیدیکی بالجله آلهه باطله ، اصنام و سائر دینه شاملدر . فقط جناب حقک « حاشا » قیزلری اولمق اعتقاد باطلی بالکنز ملائکه حقنده شایع ایدی . [ « و جلوا الملائکه الذین هم عباد الرحمن انا . اشهدوا خلتهم ..... » نظم شریفی اونلرک بواقرای عظیملرینی حکایه و ابطال ایتدکده در . ] جنلره ذاتاً طوغرودن طوغرویه عبادت اولمه لازدی . دوزی نک یوقاریکی ادعاسی خلاف حقیقتدر . مرقوم « جن » تعبیرینک بالخاصه اونلرک متمردلری اولان ، اغوای عباده ساعی بولنان شیطانیته ده اطلاق اولدینی بیلیمدیکی جهته بوتومه قابلمشدر . شیطانیته عبادت ایتلری ایسه حقیقتی اوزره اولیوب بلکه اونلرک تسویلاتنه متابعتله عبادت اصنامه انهما کلرندن عبارتدر . من القديم ناسی بترستلک سوق ایدن اونلر دکلدر ؛ حتی دوزی نک دیدیکی کی بتلردن صدا ایشیدیلدیکی امر واقع ایسه اوده اونلرک بالذات یاخود سندن واسطه سیله ایقاع ایتدکلری اغوا ات قیلندن برشی اوله جفی درکاردر . « وانه کان رجال من الانس یعودون رجال من الجن فزادوهم رهقا » نظم جلیلی مفادنجیه دور جاهلیته عربلر جنلردن استمداد ایدرلردی ، اثنای سفرلرنده مخوف یرلرده بیتوت ایده جکلری زمان « بووادی نک سیدینه سفهانک شرنندن استماذه ایدرم » دیرلردی .

ملائکه کرامی معبود اتخاذ ایلدکلری ده استیعذبالله « و یوم یحشرهم جمیعاً ثم یقول للملائکه اهؤلاء ایاکم کانوا یعبدون . قالوا سبخانک انت ولینا من دونهم بل کانوا یعبدون الجن اکثرهم بهم مؤمنون » نظم کریمی ایله ثابتدر . معنای شریفی : ذکر ایله اول کونی که رب ذوالجلال کافه مشرکینی حشر و جمع ایدوب - کنیدیلرینی تفریع و تبکیت ، توقع ایتدکلری شفاعتدن اقناط ایچون - ملائکه کی خطاباً بیوره جق که : بونلر سزه می حصر عبارت ایدیورلردی ؛ جواباً دییه جکلر : ای رمز ! بز دائماً سنی تقدیس ایدرز ، شریکدن تره کی بیلیرز ، بزم ولیمز انجق ذات الوهیتکدر . مشرکله موالاتمز ، اونلری عبادتمزه دعوت ایتدیکنز یوقدر . کنیدیلری ماسوی اللهه عبادت خصوصنده شیطانیته مطاوعت ایتدکلریچون علی الحقیقه اونلری معبود اتخاذ ایتش اولیورلر . ناسک اکثریسی بزه دکل ، اونلره ایمان و انقیاد ایدیورلردی . [ آلهه اتخاذ اولنلر ایچندن ملائکه نک بوخطابه معروض قلملری اونلرک خطابه حائز صلاحیت اولمسی ، هیاکل و اصنامه عبادتدن مقصد باطل ارواح علویه یه تقرب اولدیغندن عبادت ملائکه اصل و مبدء شرک بولنسی حکمتنه مبنی اولمق کرکدر ] ( بیضاوی )

مناسرتلی اسماعیل حق

ایدن راست کان آدمک درکه عجزینه دوش-مکدن انحق اونلر  
صیانت ایشلردر. نه اولوردی، صوکره دن کان علماده قوانین فقه  
ایله عملی یولیه ادا ایدهیدی...

أوت، کتب مذاهب میدان چیققدن صوکره اصول شریعت  
براقیلهرق تقاید صرفه تبعیت ایدلمک یوزندن تحدث ایدن حال ائمه  
سلفک بر جوغی طرفندن انتقاد ایدلشد. لکن بو انتقاداتک هدفی  
مجتهدلر دکل ایدی؛ مجتهدلرک انحق خطا ایتدکلری نقطه نظر انتقاد  
ایدیلر ایدی. اصل انتقادک بویوکی مجتهدلردن صوکره کان فقهاییه،  
منلیدینه راجع ایدی. زیرا بونلر عجباً سلف مخطی میدر، یوقسه  
مصیب میدر؟ دییه هیچ دایله باققسنزین ائمه نك سوزلرینی اصول شریعت  
منزله سنه چیقارلر، نه سولشلسه اونکله عمل ایدرلردی. حال بوکه  
دلیلی ثابت اولمقدن صوکره سوزلردن هیچ بریاه عمل ایدله مسنی  
ائمه نك کندیلهری توصیه ایدیور.

ائمه مجتهدین ایتدیلهرکه کندیلهرینک تفریمده اتخاذ ایتدکلری  
طریق - مسائل حادثانک بر قسمی دیگرینه قیاس ایتک، ارباب  
مصالحک ایشنی تسویه ایچون ایجابنده او مسائلی اصوله ارجاع ایله مک  
خصوصنده - کندیلهرندن صوکره کله جک علمایه برشاهراه اولسون.  
اونلرک استقصاده، بیانده، تفریمده او قدر ایلری کیتملری ایسه  
هر کسک بیلیر بیلخز اصول شریعتیه مراجعتله فتوی ویرمه یه قالیقشماسنه  
میدان بر اقامق ایچون ایدی. چونکه اویله یاپیلماسه ایدی تابعیندن، تبع  
تابعیندن اولان حفاظ شریعتک انقراضندن، کذلک دائرة اسلامک  
مسلمانلرجه قولایجا کلاشیله بیلیر بر طاقم قوانینده احتیاج حاصل اوله جق  
درجه ده توسعندن صوکره قضا نشتته، اختلاله، اوغرایه بیلیردی.  
لکن ائمه مجتهدیندن صوکره کان علما بو غایتی حقیقه اکلایه  
مادقلری ایچون کندیلهرینی ائمه مجتهدینک وقوعندن صاقیندقلری  
تهامکه یه آتدیله: أوت، بونلر ایکی متباین مسلاک طوتدیلهرکه بری  
اک اوافق بر خطوه ترقیه بیلله مانع اولان تضییق مفرط مسلاکی،  
دیگری هیچ بر حد ایله، هیچ بر قید ایله مقید اولمایان توسیع مفرط  
مسلاکیدر!

اولکی مسلاک ایجابجه اجتهادی کندیلهرینه کلیاً حرام ایتدیلهر؛  
حتی کرک ضرورتک، کرک کوزهدلمسی شریعت اسلامیه جه اک بویوک  
قواعد و مقاصد دن بولنان منفعت عامه نك ایجاب ایتدیکی مسالده بیلله  
اجتهاده یاناشادیلر. ایشته امتک بو قدر مزعج بر طارلق ایچنده  
قالسی، حکومت حاضره اسلامیه دن بعضیسنک بالخاصه امور جناییه  
وتجاریه ده، اوروپا قانونلرینی قبوله مجبور اولمسی بوتعصب یوزندندر،  
ایکینجی مسلاک اقتضاسیجه ده کتابلرک قارنی حاشیه لره، شرحلره  
طولودوردیلر؛ حتی اک اهمیتسز، یاخود عالم معیشتده تصادفی محال  
اولان بر مسئله حقنده نامتناهی اقوال سرد ایتدیلهرکه بو قوللرک  
کافه سی شرع، یاخود شریعت اعتبار اولونیور. صوکره بوقوللردن  
صحیحی، یاخود اصحی، یاخود مفتی بهی ایله عمل ایتک جهتنی قاضیلرک  
رأینه براقدیلهرکه بو صورتله حاکمیت فردیه نك عنانی بلاقید و شرط

آله بیلدیکنه قویورمش اولدیلهر. بناءً علیه ائمه مجتهدینک اوزاقله  
شدیرمق ایتدکلری تهامکه یه هم کندیلهری دوشیدیلر، هم بزی  
دوشوردیلر، مسلمانلری عدالتک ضامن یکانه سی بولنان حاکمیت  
جاعتدن محروم براقدیلهر. ایشته بو حال عصر اول اسلامک نهایتندن  
باشلایهرق زمانزه قدر دوام ایدوب کلشدر.

أوت، واقعا عینی مسئله ده مختلف رأیلر بیان اولمق، قوانین  
وشرائع موجوده اوزرینه بر چوق شرحلر، حاشیه لر یازمق بزه  
خاص دکلدر؛ هر ملتده واردر. مثلاً فرانسه قانوننک ارباب حقوقدن  
داللو، قارپاتییه، ژان باتیست سیردی کبی بر چوق شارحلری،  
مفسرلری بولونیور. انحق بوملتلرده قضا جاعته مودوع بولندی، قوه  
تشریعیه فردک حق اولمایوب ملتک، ملت وکیللرینک حق اولدی  
ایچون اونلرجه دستور العمل طوتیلان شی قوه تشریعیه طرفندن وضع  
اوله رق حکومتک قبولنه اقتزان ایدن قانونلردرکه آرتق بوقانونلر  
براقیلوبده حاشیه لره، شرحلره، کذلک ارباب حقوقک دریان  
ایده جکی رأیلره باقیلماز؛ بو بریکیلره انحق پک واضح اولمایان بر ماده  
قانونیه نك تفسیری یاخود مسائل حادثه دن بعضیسنک بعضیسنه تطبیق  
ایچون مراجعت اولنور.

نظممزک باش طرفلرنده دیمش ایدککه: شریعت اسلامیه ده بر طاقم  
اصول، بر طاقم قواعد کایه واردرکه شریع ایچون اساس اعتبار  
ایدیلر. بونلردن حقیقه جق احکام قطعی اولمقله برابر دور احکامده  
فقهای صحابه نك شورا سیله عمل اولنوردی. نص موجود اولدی  
تقدیرده بیلله مشورته مراجعت اولنورسه آرتق اجتهاده، یاخود او  
اصللره قیاساً تشریعه، یاخود او اصللردن استنباطه محتاج اولان  
مسالده نه یامش اولملری لازم کله جکنی سز دوشونیکز. یوقاریده ده  
سویلشدک که اصحاب کرام بر حکمی انحق امتک اختیار یله، علماسیله  
استشاره ایدلرک جمله سنک موافقتی استیصال ایتدکن صوکره  
ویرلردی. حتی ائمه مجتهدیندن بر قسمی احکام صحابه دن بعضیسنی  
شرع، یاخود تفریمه اساس اوله جق اصولدن بر اصل اولق اوزه  
قبول ایتشدلرکه اصول کتابلرنده مصرح اولدی و جهله بوکا عمل  
صحابه، یاخود اجماع صحابه نامنی ویرلر.

شیمدی، اصحاب کرامک بر مسئله حقنده بالاجماع قبول ایدلرک  
شرع اعتبار ایتدکلری حکم بزم ایچون دستور العمل اولمق لازم  
کلیرسه بولزوم ایکی امر مهمی استلزام ایدیور:

۱ - جماعتک بر مسئله حقنده شرع اعتبار اولمق اوزره بالاجماع  
ویردکلری حکم بزم ایچون دستور العمل اولمق لازمدر. ایشته اوروپا لیلرک  
بو کون وضع قوانین خصوصنده تعقیب ایتدکلری شوطرز ایچون شریعت  
اسلامیه ده بر اصل موجود ایکن بزاونی براقشده غریبلرک حاللرینه،  
قانونلرینه، یاخود اصول مشورتلرینه غبطلر ایدیورز!

۲ - فقهانک کتب فروعده مصرح بولنان بوتون اختلافاتی  
بوتون اقوالی انحق اصول شریعتیه رد وارجاعی قابل اوله بیلن بعض  
احکامی مشتمل بولنسی حیثیتله شرع اوله بیلیر؛ یوقسه بونلرده  
ذکری سبق ایدن شرط تشریع بالغاً ماباغ متحقق دکلدر. بر قولک

افندیلر ،

بیایورم که قضایک اوغرا دینی ضعف و تزلزل ایله بویوزدن میدان  
آلان جور و اعتسافک یکی برشی اولمادینی حقننده کی سوزیمه بندن بر  
دلیل ایسته یه جکسکیز . اوت بویله بر دلیل طلبنده حقلیسکیز . سزه ،  
هپ بر آره ، کتیر لسه غایت جیم بر کتاب اوله بیله جک کیتده دلائل  
سرد ایتمک قابل ایکن ، بوراده یالکیز بردانه سیله اکتفا ایده جکم :

بیلیرسکیز که علمانک ، مفتیلرک ، فقهانک ، متشرعلرک کثرتی ،  
مدنیت اسلامیة نک کمال مجدوش و کتی اعتباریله اک پارلاق بر عصر  
اسلامی وارسه اوده هارون الرشیدک دوریدر . زیرا بودورده شریعت  
غنقوان کالنده ، تفریع بدایت مجندنه ایدی . ائمه مجتهدین تشریع ایله  
مشغول اولور ، فتوی ایسه اونلرک کتابلرینه مراجعتله ویریلیدی .  
ایسته بویله بر عصرده امام ابو یوسف کوردیکی مجبوریت اوزرینه  
کتلب الحراجی امیر المؤمنین هارون الرشیده ویرمشدرکه ایچنده آیتدن ،  
حدیثدن ، یاخود اصحاب کرامک قضاسندن باشقه برشی یوقدر . یعنی  
بوتون مندرجات شریعت طاهره نک اساسلرندن عبارتدر . ابویوسف  
بو کتابنده اللهک ، رسولنک قضاسیله اصحاب رسولک قضاسنه یاخود  
جماعتک قضاسنه رجوع لزومنی بیلدیریور . دیورکه :

« یا امیر المؤمنین ، سیاست رعیت ، جبايت خراج ، توزيع في  
خصوصنده سن یالکیز بو اصلره مراجعت ایت . مظلومک فریادی  
بالذات دیکله ؛ حاکم احقاق حق ایدرکن بالذات حاضر بولون . فقرای  
زراعت امدادینه یتیش ، زیرا ظلم بچاره اری هلاک ایده جک ، اويله  
ایستدم که مأمورلرک اهل خراجی کونشک آلتنده طوتیورلرمش ،  
دوکیورلرمش ، اونلره هیچ بر وجهله حلال اولمایه جق معامله لرده  
بولونیورلرمش ! »

ایسته ، افندیلر ، هارون الرشیدک عصرنده حال بومرکزده ایدی .  
ائمه شریعت ایسه اوزمانلر رفاه و نعيم ایچنده بولونیورلردی . بک  
اعلا ، صوکره کی عصرلره نه دییه جکسکیز که امر تشریع مخرج ،  
مرجع ، فقیه ، مفتی نامی آلتنده نامتناهی الله تودیع اولتدی که  
بونلرک هر بری : « شریة الله بنم شو سوزمدن ، یاخود فلانک شو  
سوزندن عبارتدر . مفتی به اولان قول انجق بودر ... » دیمکه باشلادی .  
بو حال رابطه قضایک آیرماسندن ، قوت جماعتک تشیته اوغراماسندن  
باشقه برشی دکادر . فلا حول ولا قوة الا بالله !

افندیلر ، نتیجه کلام : عدالتک ضامن یکانه سی حاکمیت جماعتدر ،  
یوقسه حاکمیت فرد دکادر . وضع و تنفیذ جماعته مودوع اولمادچه  
یالکیز باشنه تشریع قضاده عدلی کافل اوله ماز . ظن ایتمکیز که  
قارشیکیزده طوران بو « فسلی » علمای دیندن ، ائمه مجتهدیندن  
اولمادینی حالده قالمشده دینسه یکی برشی صووقع ، یاخود احکام  
دینییه دیکشدریمک ایسته یور .

اصلاً ... حاکمیت جماعت مسلمانلنده یکی برشی دکادر ، بلکه  
عصر صحابه دن قالمدر . نته کیم اسلامک دور اولنده قضا ایچون بواساس  
متینی وضع ایدنلر اولوردی .

اصله اقرب اولمی اعتباریله دیگر بر قوله ترجیحی شخص واحده  
براقق او قولک ، یاخود او حکمک دستور العمل طوتیه جق بر شرع ،  
یاخود قانون شکلی آلماننه مدار اوله ماز ؛ مکرکه جمهور متشرعینک ،  
یاخود جماعت مرجعینک مظهر قبولی اولسون . ایسته بزم وجوب  
بقاسنی تأیید ایتمک ایسته دیکمز بو درلو بر اجتهاددر ، یوقسه راست  
کلن آدمک راست کلن مسئله یی بیلدیکی کبی کسوب آتمسی دکادر !  
خایر خایر ! مصالح عبادک ، تغیر ازمانک ایجاب ایتدیکی احکامی تقریر  
ایتمک انجق علمای مسلمانندن متشکل بر جماعتک وجودینه متوقفدر .  
بویله بر جماعت علم ایچون اصولده اجتهاد لازم اولدینی کبی فروعه ده  
لازمدر . بوده مذاهب مختلفه اربابی آره سندن نشأت ایدن فقهانک  
اقوالی جمع ایدرک ، بو اقوال ایچنده حقیقه ، مصالحته مطابق  
کلن ، کتاب ، سنت ، اجماع ، قیاس صحیح ایله مؤید اصول شریعت  
توافق ایدن قسمنک معاملاتده مرعی طوتلشنه او علما طرفندن متفقاً  
قرار ویرلمسیه اوله بیلیر . بو صورتله هر مسلمان کندی حقوقی  
ایچه طانیهرق قاضیلرک ، مفتیلرک عینی مسئله یه دائر متخالف بر چوق  
اقوال فقهانن ایستدیکیه حکم اتمسی کبی کیفی معاملات میدان  
براقلمامش اولور .

ذاتاً اختلاف مذاهب مثلاً بر شافعیانک لهنده یاخود علیهنده  
حنفیهنک ، کذاک بر مالکی حقننده شافعیهنک قولیه حکم ایتمکه  
مانع دکادر . زیرا بوتون بو مذاهبه تابع اولانلر عینی دینک اولادیدر ؛  
کتب فقهاده مندرج بوتون اقوالک مأخذی ایسه بر درکه اود شریعتدر .  
ذاتاً بو سوزیمزی وقوع حالده تأیید ایدر ؛ اوت : ممالک اسلامیة نک  
قسم اعظمده معاملات دولتک مذهبی اوزرینه جریان ایدردی ،  
حالاده اوله در . حتی بعضاً اهالی نک اکثریتی تشکیل ایدن قسمی  
مذهبنه تابع اولمادینی بر دولنک زیر حکومتده بولور .

بونکله برابر علما ایچون بو خصوصده رجال حکومتی مؤاخذه  
وسيله اوله ماز . اوت ، کتب مذاهبدن ایجاب زمان و مصالحته موافق  
اولان اقوالی طویلایه رق معاملات مسلمانن ایچون اطرافلی بر قانون  
میدانه کتیریمک لزومنه قائل اولانلره یان باقق طوغرو دکادر . بلکه  
اصلاح قضا ایچون توسل اوله جق اک خیرلی روسیاه وارسه اوده بودر .  
اسلامده قضایک اضطرابه . تزلزله اوغراماسی یکی برشی اولمادینی  
کبی ، مسلمانلرک کندی ظالم حاکمردن ، عدالتسز حکومتلرندن  
کوردکلری مظالم قضاده کی ضعف استناد ایتلرندن بشقه برسبدن دکادر .  
اوت نقصان دینه یاخود شریعتیه راجع دکل ، انجق طرق تشریع  
و تنفیذ عائد بولنیور .

بر دین که ظالملرک باشنه بیلدیرملر یاغدیور ؛ ظالمی شرک ایله  
مساوی طوتار ؛ کمال عدل و حقانیت ایله امر ایدر ؛ محیط شفته  
آلدینی جمعیت انسانیه نک سعادت ایتسر ... بویله بر دین ایچون  
ظلم ایتمک امکانی یوقدر ، اولمامشدر ، هم ابدیاً اولمایه جقدر . اورتده  
بر ظلم وارسه اونی مسلمانلرک کندیلری یاپیورلر ؛ هم ینه کندیارینه  
یاپیورلر .

دور ثانی به کلنجه بوکا دائر سویله جگم سوز شوندن عبارتدر :  
دول اسلامیه دن ایکی دولت بو لزومی تقدیر ایتشددر . برنجیسی اندلس  
دولت امویه سیدر که قرن ثالث هجرتده قرطبه شهرنده اجله علمادن  
متشکل برشورای قضا تأسیس ایتشددر . طوغر و سنی سویله مک لازم  
کلیرسه بو مجلس حقنده سزه تفصیلات ویردمیه جگم . انجیق صحائف  
تاریخ آردسنده کوردیکم معلومات اندلس شورای قضاسنک اهمیتتی  
مؤیددر . مع التأسف بو کون یانمده بولنیمان قرطبی نک کتاب الاحکامنده  
شوسوزلر مندرجدر : «شوری بر جوق احکامده امام مالکک مخالفت  
ایدرك ابو قاسمک قولتی اختیار ایتشددر .»

ایکنجی دولت ایسه مجله احکام عدلیه جمعیت عالیه سنی تأسیس  
ایدن دولت عثمانیه در .  
مترجمی محمد عاکف

صوک

هامش — رفیق بک مجله جمعیتک مقصد تشکلی ایضاح ایدیورکه  
قارئین کرام ایچون معلوم اولدیغندن ترجمه سندن واز کچدک . ده صوکره  
سوزلرنده خطاسی وارسه عفو اولمسنی برلسان محویت ایله رجا ایدرک لفظنه  
خاتمه ویریور .

ومعاونت معنویه لرینی استرحام ایلدکلرندن بونیازه قلباً اشتراک بیوران  
حضرت پیر همان توجه وواقع اولان اشارت علیه ارزینه جناب ناظم  
منقبة جلیله نی وحضرت پیرده عربی توشیح لرینی نظم وانشاد بیورمشلردر .  
ناظم مشارالیه مک مسلم اولان فضیلتلری درجه سنده فن موسیقی بهده  
انتساب تاماری اولدیغندن اصول موضوعه سی وجهله بسته ایوب برلیله  
معراجده قرائت ایدلش وبوندن صکره حضرت سنبل سنان قدس  
سره المنان وحضرت هدایی قدس سره الهادی کبی پیران طریقت  
خاتقاهلرنده وکیت کیده بالجه تکایا وجوامع شریفه ده امر قرائت  
تعمم ایتشددر . منقبة جلیله مذکورده مناسبتیه خاتقاه مذکورده  
عظیم بر جمعیت تشکل ایدوب او عصرک اکابر مشایخی کافه حاضر  
بولنش وشو موفقیتلرندن دولای کرک پیر مشارالیه وکرک دده  
حضرتلری تبریک ایدلشلردر . بروسلی سلیمان چلبی مرحومک مشهور  
آفاق اولان منظومه ولادت نبویه لری نه درجه مظهر قبول خاص  
و عام ایسه بحثی صدندده بولدیغمنز منقبة جلیله معراجیه ده اولسبتنده  
حائز موقع تعظیم واحترامدر .

نصوحی زاده کرام الدین

### زیارت روضه مطهره

مدینه منوره ده روضه حضرت سیدالانامی زیارتله شرفیاب اولان  
برارقداشمک اورادن کوندردیکی بر مکتوبک صورتی ارسال ایلدم .  
بک عاشقانه یازلمش اولدیغندن قارئین کرامکزک خوشنه کیده جگنی  
بیلیدیکم ایچون بلکه صراط مستقیمه درج بیوریلور امیدنده بولوندم .  
( صورت مکتوب )

نور عینم قدداشم

مدینه منوره دن برمودتنامه عاشقانه تحریر و تقدیمی وعدا ایلشیدم .  
ایشته بو وعدی ایفا ایلورم :

بحمداه میسر اولدی وصلت بزم جانانه

قلبمده اوتهدنبرو بک بیوک یرطوتان عشق جلیل جناب محمدینک  
تأثیرات حسنه سیله اقطاف اولنان ثمره نافعیه موفقیت ؛ بوکون  
روضه عطرناک حضرت سیدالکونینه یوز سورمک شرف عظیمنه  
نائل اولمقلغمدر . ایلرم حمد وثنا اللهه .

بو عهد بختیار ؛ بوکون بر بشقه عالمده در ، بشقه بر حیاته مظهر  
اولمشدر ، بوسعادت عظمایه مظهر یتک علویتی دوشوندکجه سونجمدن  
نه یابه جغمی بیله میورم .

حضرت شیخ عثمان شمسک :

بردلده که ظاهر اوله انوار محمد ظاهر کورینور چشمه دیدار محمد  
بیورمسنده کی حکمته بوکون آثاریه واقف اولیورم .

وقنا که یانمدن مدینه منوره ده متوجهاً حرکت اولندی ؛ دقیقه  
بدقیقه قوه جاذبه محمدیه نک تأثیرات حیات بخشاسیله سمت جانانه  
قریبت حاصل اولمغه وعادتا سرمدی بر حیات قوقوسی طویلغه

### منقبة جلیله معراجیه

ایلاک مولد سعادت مورد حضرت رسالتنهای جمعیتک تاریخ  
تأسسنه دائر صراط مستقیمه درج اولنان مقاله واقفانه داعیلرنجه  
منقبة جلیله معراجیه ؛ دائرده معلومات تاریخی بی واولیابده کی روایات  
صحیحه نک نشری ایچون بر آرزوی خالصانه حصوله کتوردی . شایان  
درج و قبول کورلدیکی صورتده مقاله دوریشانه صراط مستقیمک  
برکوشه سینه صیقیشدیرلمق رجاسیله تقدیم اولندی .

حبیب خدا خواجه هر دوسرا علیه اکمل التحایا صلی الله تعالی  
علیه وسلم افندمن حضرتلرینک منقبة جلیله معراجیه لری دارالخلافه  
العلیه ده ایلاک دفعه بیک یوز ایله بیک یوز اوتوز سنه سی ایچنده  
اسکدارده طوغانچیلرده دفین خاک عطرناک پیران طریقت علیه خلوتیه دن  
وسادات کرام ذوی الاحترامدن حضرت پیر محمد نصوحی قدس سره  
الهادینک خاتقاه فیض اکتناهلرنده تعظیبات فائقه وتکریمات لایقه ایله  
قرائت ایدلش وبورسم بهینه مخصوص اولمق اوزره اعمال ایتدیریلان  
کرسی ده الیوم خاتقاه مذکورده موجود ومحفوظ بولمشدر . منقبة  
جلیله نک ناظمی ایسه غلطه مولویخانه سی مشایخ کرامندن نابی عثمان  
دده مرحومدر . حضرت ناظم اکثربا پیر مشارالیه حضرتلرینک  
مجلس عارفانه لرینه مداوم اولدقلرندن برکون اثنای صحبتده عشاق  
ادبادن بر ذات ستوده صفاتک زاده طبع عاشقانه سی اولان نعوت  
نبویه دن بر نعت شریفی حضور پیرده قرائتی اثناسنده مجرای کلام  
بحث قدسی معراجیه تبدیل اولندیغی جهته ده حضرتلری ده چوقدنبرو  
بووادیده بر منظومه عاشقانه نظم ایتک نیازنده ایسه لرده مظهر قبول  
عالی امنیه خالصانه سینه مدار عظیم اولمق اوزره دلالت روحانیه